סד: האומר פרק שלישי קידושין

רבי סבר מה לי לשקר. פי' הקונטרס דשעת קידושין כעדים דמו ועקר ליה לחזקה (ה) דהא מחזקינן ליה מעיקרא באתי ולא בנני וקיימא לה הך איתתא בחזקת שאין זקוקה ליכם וכי אתי בשעת מיתה לאפוקה מחזקתה לאו כל כמיניה ור' נתן סבר מה לי לשקר כחזקה דמי ולא אתי חזקה ועקרה חזקה דמו ולא אתי חזקה דמה לי לשקר דאמרינן לה באחי ולא מוחזק לן בבני דאמרינן מה לי לשקר מאי קאמר למיפטרה מיבם מצי אמר פטרנא לך בגיטא (ו) רבי סבר מה לי (ז) לשקר כי עדים דמו ואתו עדים עקרי חזקה (א) ורבי נתן סבר מה לי לשקר כי חזקה דמי לא אתי חזקה ועקרה חזקה לגמרי: **מתני'** (ב) המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל (ג) מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולות (ד) שבקטנות כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות דברי ר' מאיר רבי יוסי אומר (ה) כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן (ו) הקטנות שבגדולות כולן אסורות חוץ מן הגדולה שבגדולות דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר (ז) כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות: **גמ'** הא קטנות בכלל שמעת מינה (ח) קידושין שאין מסורים לביאה הוו קידושין (ט) הכא במאי עסקינן כשאין שם אלא גדולה וקטנה והא בוגרות קתני מאי בוגרות בוגרות דעלמא פשיטא בוגרות מאי עבידתייהו (י) הכא במאי עסקינן דשויתיה שליח מהו דתימא כי מקבל קידושי אדעתא דידה קא מקבל קמ"ל לא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה ועביד מידי דלית ליה הנאה מיניה מי לא עסקינן דאמרה ליה קדושי לך (יא) אפ"ה לא שביק (יב) איניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה: מי שיש לו שתי כיתי בנות: וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בהך קאמר ר' מאיר דכיון דאיכא זוטרא מינה להך גדולה קרי לה אבל בהא אימא מודי ליה לר' יוסי דקטנה להך קטנה דכולהו קרי לה ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' יוסי אבל בהך אימא מודי ליה לר"מ צריכא למימרא דר"מ סבר מחית איניש נפשיה לספיקא ור' יוסי סבר לא מחית איניש לספיקא והאיפכא שמעינן להו (יג) התנדר עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא פסח אסור עד שיצא עד פני פסח רבי מאיר אומר (יד) אסור עד שיגיע רבי יוסי אומר עד שיצא אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה (טו) והתניא (טז) זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד פני רבי מאיר אומר עד שיצא רבי יוסי אומר עד שיגיע אמר אביי מחלוקת בשתי כיתי בנות אבל בכת אחת דברי הכל גדולה (יז) ממש קטנה ממש אמצעית בשמה קרי לה אמר ליה רב אדא בר מתנה לאביי אלא מעתה אמצעית

דמוחזק לן באחי ולא מוחזק לן בבני דאמרינן מה לי לשקר מאי קאמר למיפטרה מיבם מצי אמר פטרנא לך בגיטא (ו) רבי סבר מה לי (ז) לשקר כי עדים דמו ואתו עדים עקרי חזקה (א) ורבי נתן סבר מה לי לשקר כי חזקה דמי לא אתי חזקה ועקרה חזקה לגמרי: **מתני'** (ב) המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל (ג) מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולות (ד) שבקטנות כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות דברי ר' מאיר רבי יוסי אומר (ה) כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבגדולות או קטנה שבקטנות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן (ו) הקטנות שבגדולות כולן אסורות חוץ מן הגדולה שבגדולות דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר (ז) כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות: **גמ'** הא קטנות בכלל שמעת מינה (ח) קידושין שאין מסורים לביאה הוו קידושין (ט) הכא במאי עסקינן כשאין שם אלא גדולה וקטנה והא בוגרות קתני מאי בוגרות בוגרות דעלמא פשיטא בוגרות מאי עבידתייהו (י) הכא במאי עסקינן דשויתיה שליח מהו דתימא כי מקבל קידושי אדעתא דידה קא מקבל קמ"ל לא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה ועביד מידי דלית ליה הנאה מיניה מי לא עסקינן דאמרה ליה קדושי לך (יא) אפ"ה לא שביק (יב) איניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה: מי שיש לו שתי כיתי בנות: וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בהך קאמר ר' מאיר דכיון דאיכא זוטרא מינה להך גדולה קרי לה אבל בהא אימא מודי ליה לר' יוסי דקטנה להך קטנה דכולהו קרי לה ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' יוסי אבל בהך אימא מודי ליה לר"מ צריכא למימרא דר"מ סבר מחית איניש נפשיה לספיקא ור' יוסי סבר לא מחית איניש לספיקא והאיפכא שמעינן להו (יג) התנדר עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא פסח אסור עד שיצא עד פני פסח רבי מאיר אומר (יד) אסור עד שיגיע רבי יוסי אומר עד שיצא אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה (טו) והתניא (טז) זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד פני רבי מאיר אומר עד שיצא רבי יוסי אומר עד שיגיע אמר אביי מחלוקת בשתי כיתי בנות אבל בכת אחת דברי הכל גדולה (יז) ממש קטנה ממש אמצעית בשמה קרי לה אמר ליה רב אדא בר מתנה לאביי אלא מעתה אמצעית

נמוכיהן סתם אין הבוגרות בכלל הא קטנות בכלל וכגון דליכא אלא חדא קטנה. והאי דמתרץ בשאין שם אלא גדולה וקטנה ס"ד דאי הוו בוגרות עוכא (יח) כיון דאיכא בכלל דקטנה הוו להו קידושין אלא להכי נקט אחת גבי בוגרת משום דמיבעי ליה למידק קטנות דומיא דגדולות: **פשיעא.** דכיון דאין שם אלא גדולה וקטנה דגדולה אינה מקודשת וקטנה מקודשת: **מאי עבידתיה.** דאי כבתו בוגרת אי אמרת בשלמא בדאיכא טוכא אלעטרך לאשמועינן משום דיוקא דידיה הא קטנות בכלל לאימרא דקידושין שאין מסורין לביאה הוו קידושין אלא השתא לא מיהו אלעטרך ולא דיוקא דידיה: **אדעפא דידה מקבל.** ואף היא בספק והוו להו קידושין שאין מסורים לביאה קמ"ל: **דאיכא ליה הנאה.** שכפף קידושיה שלו: **מי לא עסקינן.** קושיא היא וכי לא משמע נמי ממתני' דאפ' אמרה לו קידושי יהו שלך קתני נמי דאין הבוגרת בכלל: ומשני **אין ואפ"ה לא שביק אינש.** כתו קטנה דרמיא עליה להשיאה ומצוה הוא עליו דכתיב ואת בנותיכם תנו לאנשים (ירמיה טו): **דלא רמיא עליה.** אלא שליח בעלמא הוא והיא יש לה דעת להשיא את עצמה: **וגריכא.** לאיפלוגי בקדשתי את בתי הגדולה ובקדשתי את בתי הקטנה: **בהיא קאמר ר"מ.** כולן בספק דשכח הוא לאדם לקרות כתו בלשון גדולה אם יש קטנה ממנה: **אכל קטנה אימא מודה לר' יוסי.** דכל שהוא יכול לקרות כתו גדולה אין קורא אותה קטנה: **עד הפסח.** לענין נדרים קונס שאיני נהנה לך עד הפסח אסור עד שיגיע ומשנכנס ליל ראשון מותר ואם אמר עד שיהא פסח אסור עד שילא פסח דכיון דאמר ליהנות ימיהא בעוד שיהא פסח קאמר: **נדר עד פני הפסח ר"מ אומר עד שיגיע.** ומשיגיע אין כאן פני פסח ואע"פ שכל יום ויום של פסח פני הוא לתכירו לא מחית אינש נפשיה לספיקא שיהא לריך לשמוא איזה הוא וכי קאמר פני קמא דכולה קאמר שהוא פני שבכולן: **ור' יוסי אומר עד שילא.** דכל חד וחד הוי פני לתכירו ולא ידעי הי מינהו אפי' אחרון הוי מחלתו פני לסופו: **מוחלפת השיטה.** הך דנדרים: **והספנית.** בגיטותא: **כל שזמנו קבוע.** מספר ימי משך זמנו קבועים כגון פסח וי"ט למעוטי קיץ וקליר דאם אמר עד פני לא אפילו עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע (יט) דכיון דאין משך זמנו קבוע שזה ממהר לבלות קיילו (כ) וקבילו וזה מאחר לא אלא לתחילתו משיתחילו העם לקצור: **מחלוקת בשתי כיתי בנות.** התם הוא דאיכא למימר כל כת דאשמועה עביד אינש דקרי גדולה לגבי כת שניה וכל כת שניה עביד אינש דקרי קטנה לגבי כת ראשונה: **אבל כת אחת.** שנולדו מאשה אחת: **אמצעית בשמה קרי לה.** פלוגתא בתי הוא אומר ואין קורא לה לא גדולה ולא קטנה: אמצעית

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ג מהלכות יבום הלכה ג סמג עשין נח כ"ש"ע אה"ע סימן קנו סעיף ח:
ג ב מיי' פ"ט מהלכות אישות הלכה ח סמג עשין מח כ"ש"ע אה"ע סי' לו סעיף טו וסמ"ר ח:
עא ג מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ח:
עב ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יח:
עג ה ו מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף טו:
עד ז ח מיי' פ"י מהלכות מדרים הלכה ז סמג לאוין ר"נ טוש"ע י"ד סי' רכ סעיף יח:
עה ט מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף יב:

גליון הש"ס

רש"ן ד"ה רבי סבר מה לי לשקר. כתו"י מ"מ כיון ד' יענב מהני אפיב אפיר מגו. כ"ן נ"ל דף כו ע"ב תד"ה ל"אמכמיקה: **בא"ד** בכוסו דשעת מיתה לא שייך לשיבר אבר בו. קשה לי הא ס"ב דף קלה ע"א אהכיא דכי ס"ב וכי' הרי לאפילו סמוך לייתה נאמן לומר נרכתי כתנו דכיון לגרשה:

מוסף רש"י

דמקדש את בתו סתם. אחת מ"עתיך מקודשת לי. אין בוגרות בכלל. אם יש בוגרות הרבה אין אחת מהן בפקח קדושין אלו להעמיד בו. נפי שאינן כרשותו לקבל לו קדושין (לעיל נא:). בגדולות. בנות הראשונה בגדולות. אם קטנה שבגדולות. אבן אמצעית שבגדולות: אבן אמצעית בגדולות. אבן אמצעית בקטנות. בלגבי קטנות אותה בת גדולה היא (שם). הא בגדולות בכלל. ונריכות גם ר"ל אלו הרבה (שם). קידושין שאין מסורים לביאה. שאין בן נכח לידי ביאה (יבמות יב:). קדש אחת משתי אחיות ונ"ל פירש אחיותי מכן. דאין ר"ל לשאת אחת מהן דשמא מ בה ל אחות אמה (לעיל נא:). אינו יודע אחו אמה ואחו אחות אמה שהיא בכרת (לעיל נ:). בשאין שם אלא גדולה וקטנה. בוגרת אחת וקטנה אחת. ומכין שאין הגדולה בספק קדושין אלא בקטנה. ר"ל דומי ולאי הן, והוא הדין אם יש גדולות הרבה כיון דיש בכלל הוו להו קדושין בוגרות. ולהכי אצטריך לשנויי אין שם אלא גדולה אחת. ל כמה קטנות דומיא דגדולות דייקינן, ומשמע דייק ר"י הא קטנה בכלל (לעיל נ:). והא בוגרות קתני. נא, ומשמע דייקינן על אין בה קטנות בכלל ולאיכא אי עבידתייהו בוגרות דעלמא. אלא שם לו בת בוגרת אין בן הבוגרות בכלל קדושין בכל אמנה (שם). פשיטא. אי אית בכלמא בדאיכא טיבא אצטריך למתני משום דיוקא דיש למידק הא קטנה בכלל. אמשמעינן דקדושין שאין מסורין לביאה הוי קדושין. אלא אם אלא אם אלעטרך ולא ד' קא דייק אלעטרך, דפשיטא דבוגרות אין לו רשות ואין כאן בר אלא קטנה וקדושיה אין לריך לגילה הן ופשיטא דהוו קדושין (שם). דשויתיה שליח. לקדשה לכל הנה (שם).

מסורת הש"ס

ה) כתובות ס: יבמות קיד: קטו. כ"ב לא. [ב: ו. לב: לג: בכורות לו.] כ"מ פא.. ב) [עי' תוס' יבמות קטו. ד"ה אי דלמא]. ג) [לעיל נח.]. ד) נ"ו שם נדרים סא:. ה) [כ"ל הגדולה. כ"ם.]. ו) [כ"ל הקטנה. כ"ם.]. וכ"ה בכה"יו]. ז) [לעיל נח.]. ח) [שם: כל הענינו]. ט) שם. י) נדרים פ.. כ) שם סא: [תוס' נדרים פ"ד ה"ו ע"ש]. ל) [בכה"יו גדולה גדולה ממש קטנה קטנה ממש]. מ) [כרי"ן עקן]. נ) [כרי"ן עטף: ליבסן]. ס) [כרי"ן: מחוקפה]. ע) [כרי"ן: לכך לאיתמא בחזקת שאינה זקוקה ליבם למיפסל דיבוריה דבשעת מיתה]. פ) [לעיל סג ע"ב]. צ) [הרא"ש שבריר"ף: שאמר נתי]. ק) [בדפרי' הכמות. ויתכן שבטולן קאמר. וכרי"ן: גדולה שבטולן קאמר. וכרי"ן: בוגרות ממש שבטולן קאמר]. ר) [ר"יכין לאיתן בכללי' ויבן ר"הוו לכו' ליתא בדפרי"ר. ונראה לא בגירסת מהרש"ל. ונראה מהרש"ל ד"קקטנה קידושי אלא"ן]. ש) [לעיל ל ע"ב. ושיין תוספות שם ע"ב]. ת) [נדרים סא ע"ב בתוספות]. ב) [מהרש"ל מביה וגליון]. ג) [י"פירש הקונטרס" ליתא בדפרי"ר. ולא הוצה בהש"ל. ושיין מהרש"ל]. ד) [בדל"ל לתמרינן. ובדפרי"ר: דא"]. ה) [ניתין עט ע"ב]. ו) [ותבן דל"ל: הלכך מה לי לשקר עדיף מהחזקה]. ז) [ותתש' דפרי"ר: פתמן כמו שתם יש לו בנים].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה רבי וכו' ועקר ליה לחזקה דדמה מחזקינן: (ב) בא"ד יבא נאמן ז) כמו כן כשאומר יש לי בנים:

מוסף תוספות

א. בחוס' הרא"ש הוא בב"א: שיכתוב לה גט שיתול סמוך למיתה. ב. [ר]הר"ל. גט ישן כיון שמתיחד עמה. שם. ג. דבדיעבד אם פטרה בגט ישן הניאא לכתחילה ואפי' לר"ד לא תינשא מ"מ כיון דאם נשאת לא תצא חשבינן ליה מינו דקדוש היה פטורה בענין זה ממה שיפטרנה בשקר. שם. ד. אע"ג דהאי מינו לא השיבא שאם היה מגרשה היה פוסלה מן הכהונה והשתא שאומר זה בני לא פסול לה מ"מ חשיב מינו לפטרה מיבם. תוס. ב"ב קלד: ד"ה הואיל.

תוס' ר"י הזקן

בעדים דמו. כלומר שמבטלין החזקה הראשונה ושאר זה מוחזק שיש לו בנים ואין לו אחים. הלכך אי אמר בשעת מיתתו אין לי בנים או אין לי אחים אינו נאמן שאינו אומר אלא לאפקה, דהואיל וזה שמוחזק לן באחים אינו (ידוע) לנו בבירור אלא בשמענו (מה לי לשקר מהחזקה דכעדים דמי שיש לו בנים ואין לו אחים. ור' נתן (סבר). דנאמן מאחי דאמר בשעת מיתה דלא אתי מה לי לשקר ומבטל לחזקה ראשונה אלא הרי היא עומדת במקומה. וכי אמר אין לי בנים נאמן דהא מוחזק הוא שאין לו בנים וכי אמר יש לי אחים נאמן דהא מוחזק הוא שיש לו אחים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com